

Z e s ł a n i e c

PISMO ZARZĄDU GŁÓWNEGO
ZWIĄZKU SYBIRAKÓW

NR 83

ROK 2020

Spis treści	
• Franciszek Rosiński OFM <i>Benedykt Polak – największy polski podróżnik średniowieczny i współodkrywca Azji Środkowej.....</i>	3
• Joanna Drabczyk-Syty <i>Józef Zemła (1887-1941) sędzia, sybirak, więzień niemieckiego oboju KL. Mauthausen-Gusen.....</i>	27
• Ks. Błażej Michalewski <i>Polscy zesłańcy w Armii gen. Władysława Andersa.....</i>	39
• Jolanta Załączny <i>Archiwalia z kolekcji sybirackiej dokumentujące zesłańcze losy Stanisława Ciska.....</i>	53
• Joanna Arvaniti <i>Polskie dzieci Syberii.....</i>	67
RELACJE Z ZESŁANIA	
• Eugenia Wójcik <i>Pracowaliśmy, żeby dostać chleb i przeżyć.....</i>	87
KRONIKA	
• Joanna Arvaniti <i>Konferencja naukowa w Ułan Ude.....</i>	91
• Apel Muzeum Pamięci Sybiru.....	93

Od redakcji

Od początku ukazywania się „Zesłańca” (1996) ideą prezentowanej w nim tematyki była i pozostała do dzisiaj problematyka związków polsko-syberyjskich. Bywa nieraz, że swoje spojrzenia z tego zakresu w konwencji uniwersalnego dialogu prezentują też autorzy rosyjscy goszczący na łamach naszego kwartalnika. Nie pomijają oni zjawiska „katorgi i zesłań”, ale prezentują też różnorodność zjawisk gospodarczych, społecznych oraz mających charakter naukowy i podkreślających znaczenie polskiego dziedzictwa za Uralem.

Jest to tematyka stanowiąca żywy nurt ich zainteresowań badawczych dokumentujących losy Polaków na Syberii, w Kazachstanie i w innych rozległych rejonach carskiej Rosji – Jakucji, Kamczatki, Sachalinu oraz Związku Sowieckiego, które wpisują się w obraz zesłańczej Syberii pełnej ludzkich trudów i niebezpieczeństw.

Podobnie jak poprzednie numery „Zesłańca”, także i ten obejmuje rozległą problematykę syberyjskiego zniewolenia będącą kontynuacją wcześniejszych publikacji. Stanowią one zachętę do dalszych badań i refleksji wiodących ku odfat-szowaniu prawdy o tamtych czasach w syberyjskim „domu niewoli”, w którym zmieniały się kolejne zesłańcze pokolenia mieszkańców.

W tym też rozumieniu rzeczywistość zesłańcza jawi się również w artykułach tego zeszytu naszego pisma zasługujących na uważną lekturę, bo tą drogą idziemy od początku naszego redakcyjnego trudu konfrontując różne spojrzenia na temat „nieludzkiej ziemi”, której synonimem stała się Syberia, nazwana tak przez Jana Czapskiego w książce pt. „Na nieludzkiej ziemi”, (1949).

Na okładce: Józef Zemła (1887-1941) – sędzia, Sybirak, więzień niemieckiego obozu KL Mauthausen-Gusen; ze zbiorów autorki artykułu (s. 1); Julek Płowy i jego dwie koleżanki, Santa Rosa, 1944, ze zbiorów Juliana Płowego (s. 4).

Wiele zesańczych doświadczeń skłania nas do uznania, że ta „nieładność” jawi się najczęściej we wspomnieniach członków Związku Sybiraków, których relacje stanowią charakterystyczną cechę naszego kwartalnika determinującą jego tematyczną uniwersalność. Mam nadzieję, że w artykułach tworzących treść tego, już 83 numeru „Zesłańca” znajdą Czytelnicy interesujące ich wiadomości o naszej historii za Uralem. Z pewnością przyczynią się one do wzbogacenia wiadomości o tematyce łagrowej i jej związkach z deportacjami Polaków na Syberię.

Wspomnę też, że otrzymujemy informacje od nauczycieli, że lektura „Zesłańca” wspomaga ich w procesie edukacji historycznej wzbogacającej wiedzę o losach Polaków na Syberii. Im też polecamy lekturę tego numeru „Zesłańca”, a donatorom dziękujemy za finansowe wsparcie jego edycji.

**W imieniu redakcji
Antoni Kuczyński**

**POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE**

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

w ramach Zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą.

Wydawca: Zarząd Główny Związku Sybiraków, ul. Chmielna 15, lok. 107, 00-021 Warszawa, tel. 22/827 93 71. **Redakcja:** A. Dobroński, A. Dzienkiewicz, M. Dziura, A. Głowacki, G. Pełczyński; redaktor naczelny: A. Kuczyński; sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska. **Wykonawcy:** Skład i przygotowanie do druku – QUAESTIO Przemysław Włodarczyk. Druk i oprawa – Instytut Pamięci Narodowej. **Copyright nazwy:** „Zesłaniec” by A. Kuczyński. **Adres redakcji:** ul. Bystrzycka 61/3; 54-215 Wrocław, tel. 71/ 72 880 88, e-mail: bakucz@op.pl